

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«03» жовтня 2024 року

№ 60/161-р/к

справа № 02-05/15-2019

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу*

Комунальне підприємство «Прилукитепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області, ідентифікаційний код юридичної особи [інформація з обмеженим доступом] (далі – КП «Прилукитепловодопостачання», Підприємство) у період з 27.12.2018 по 03.06.2019 займало монопольне (домінуюче) становище на ринках постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води у межах м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, з часткою 100 %, оскільки на цих ринках у нього не було жодного конкурента.

КП «Прилукитепловодопостачання» сформувало економічно необґрунтовані тарифи на постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води за відсутності інвестиційної програми у сфері теплопостачання та, як наслідок, невірне планування статей витрат та їх розміру з урахуванням планованого періоду, на який мають розраховуватися тарифи, а також включення планового прибутку без відповідного обґрунтування окремих його складових, що, в свою чергу, призвело до встановлення уповноваженим органом економічно необґрунтованих тарифів для споживачів на теплову енергію, послуги з централізованого опалення і централізованого постачання гарячої води для КП «Прилукитепловодопостачання» (рішення виконавчого комітету Прилуцької міської ради від 10.12.2018 № 408 «Про встановлення тарифів на теплову енергію» та від 10.12.2018 року № 409 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення і централізованого постачання гарячої води»).

За результатом розгляду справи № 02-05/15-2019 такі дії Підприємства визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринках постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води у межах м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, що є порушенням, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

На КП «Прилукитепловодопостачання» накладено штраф у розмірі 60 000 (шістдесят тисяч) гривень.

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 02-05/15-2019 про порушення КП «Прилукитепловодопостачання» законодавства про захист економічної

конкуренції, та подання Відділу досліджень і розслідувань в Чернігівській області від 06.09.2024 № 60-03/331-П з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) На виконання доручення Антимонопольного комітету України від 12.03.2019 № 13-01/237 Чернігівське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Чернігівське ТВ) в територіальних межах м. Прилуки здійснило контроль за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання на регіональному ринку у сфері теплопостачання.
- (2) Під час проведення дослідження Чернігівським ТВ було надіслано на юридичну адресу КП «Прилукитепловодопостачання» вимогу про надання інформації від 03.04.2019 № 75-02/730/752.
- (3) Інформацію на вказану вимогу Підприємство надало листами від 03.04.2019 № 350 (вх. № 75-01/695/817 від 04.04.2019) та від 23.04.2019 № 430 (вх. 3 75-01/987/1141 від 06.05.2019).
- (4) Розпорядженням адміністративної колегії Чернігівського ТВ від 06.06.2019 № 75/15-2019/1-рп/к розпочато розгляд справи № 02-05/15-2019 за ознаками вчинення КП «Прилукитепловодопостачання» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринках у сфері теплопостачання в межах міста Прилуки, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (5) Копію розпорядження адміністративної колегії Чернігівського ТВ від 06.06.2019 № 75/15-2019/1-рп/к про початок розгляду справи № 02-05/15-2019 було направлено на юридичну адресу КП «Прилукитепловодопостачання» листом від 07.06.2019 № 75-02/1091/1132.
- (6) Відповідно до розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (зі змінами) з 02 червня 2020 року функції Чернігівського ТВ, передбачені Положенням про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженим розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 30 березня 2001 року за № 291/5482 (зі змінами), виконує Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (попередня назва – Київське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України) (далі – Відділення).
- (7) Відділенням на юридичну адресу Підприємства надіслано вимоги про надання інформації від 23.04.2021 № 60-02/3300 та від 29.12.2023 № 60-02/5474.
- (8) Інформацію на вказані вимоги КП «Прилукитепловодопостачання» надало листами від 20.05.2021 № 394 (вх. № 60-01/3048 від 01.06.2021), від 30.01.2024 № 56 (вх. № 60-01/439 від 02.02.2024).
- (9) За результатами збору та аналізу доказів у Справі складено подання від 06.09.2024 № 60-03/331-П про попередні висновки (далі – Подання).
- (10) Листом від 10.09.2024 № 60-02/5187е на юридичну адресу Підприємства було

направлено копію Подання.

- (11) За інформацією з веб сайту Укрпошти за посиланням <https://track.ukrposhta.ua/tracking-UA.html> лист від 10.09.2024 № 60-02/5187е (штрихкодний ідентифікатор № 0600960725015) вручено за довіреністю 16.09.2024.
- (12) Відділенням було направлено до Головного управління ДПС у Чернігівській області лист про надання інформації від 16.09.2024 № 60-02/5340е.
- (13) Листом від 18.09.2024 № 5221/5/25-01-04-03-04-1 (вх. Відділення від 19.09.2024 № 60-01/1857кі) Головне управління ДПС у Чернігівській області надало відповідь на вказаний вище лист.
- (14) Листом від 24.09.2024 № 550 (вх. Відділення від 24.09.2024 № 60-01/3750) КП «Прилуки тепловодопостачання» визнало порушення, зазначене в Поданні, та звернулось до Відділення з проханням застосувати до нього мінімально можливі розміри штрафів.
- (15) Станом на дату прийняття рішення будь-яких зауважень чи заперечень щодо змісту Подання від Підприємства до Відділення не надходило.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (16) Згідно з даними із Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань КП «Прилуки тепловодопостачання» є юридичною особою, ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*.
- (17) Підприємство створене згідно з рішенням Прилуцької міської ради від 09.12.2003 (11(позачергова) сесія 24 скликання).
- (18) Власником Підприємства є територіальна громада міста Прилуки в особі Прилуцької міської ради Чернігівської області.
- (19) Засновником Підприємства є Прилуцька міська рада Чернігівської області, ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*, місцезнаходження: *[інформація з обмеженим доступом]*.
- (20) Місцезнаходження Підприємства: вул. Садова, буд. 104, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17500.
- (21) Види діяльності КП «Прилуки тепловодопостачання» за КВЕД є: *[інформація з обмеженим доступом]*.
- (22) Підприємство здійснює господарську діяльність у сфері тепlopостачання відповідно до ліцензій на провадження господарської діяльності, виданих НКРЕКП, зокрема:
 - виробництво теплової енергії – ліцензія АД від 03.08.2012 № 041716;
 - транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами – АД від 03.08.2012 № 041717;
 - постачання теплової енергії – ліцензія АД від 03.08.2012 № 041718.
- (23) Відповідно до пункту 12 статті 13 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII ліцензії видаються на необмежений строк.
- (24) Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Прилуки тепловодопостачання» є суб'єктом господарювання.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (25) Правові засади діяльності суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання визначаються, зокрема:
- Законом України «Про теплопостачання» (далі – Закон про теплопостачання)
 - Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 № 1875-IV (втратив чинність 01.05.2019) (далі – Закон № 1875);
 - Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII (введений в дію з 01.05.2019) (далі – Закон № 2189);
 - Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (далі – Правила № 630) (діяли в період, в який встановлено порушення законодавства про захист економічної конкуренції та втратили чинність 01.05.2022);
 - Правилами надання послуги з постачання теплової енергії, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 (далі – Правила постачання теплової енергії);
 - Правилами користування тепловою енергією, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 № 1198 (далі – Правила користування тепловою енергією);
 - Ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії, затвердженими постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 22.03.2017 № 308 (далі - Ліцензійні умови);
 - Порядком формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 (далі – Порядок формування тарифів);
 - Порядком розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 14.12.2012 № 630 (втратив чинність 03.11.2020) (далі – Порядок № 630);
 - іншими нормативно-правовими актами.
- (26) Законом про теплопостачання передбачено, що державна політика у сфері теплопостачання базується на принципах формування цінової та тарифної політики, забезпечення захисту прав та інтересів споживачів, взаємної відповідальності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання за якісне постачання теплової енергії та своєчасну її оплату, сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку теплової енергії, встановлення відповідальності суб'єктів теплопостачання за порушення законодавства у сфері теплопостачання (стаття 6 Закону про теплопостачання).
- (27) Частинами першою та другою статті 12 Закону України «Про ціни та ціноутворення» визначено, що державні регульовані ціни запроваджуються на товари, які справляють визначальний вплив на загальний рівень і динаміку цін, мають істотну соціальну значущість, а також на товари, що виробляються суб'єктами, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку, та повинні бути економічно обґрунтованими (забезпечувати відповідність ціни товару витратам на його виробництво, продаж (реалізацію) та прибутку від його продажу (реалізації)).
- (28) Відповідно до пункту 3 частини першої статті 30 Закону № 1875 державне регулювання цін/тарифів базується на таких основних принципах, зокрема відповідності рівня цін/тарифів розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво.

- (29) Тобто, тарифи на теплову енергію, її виробництво, постачання і транспортування, а також на послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води є регульованими.
- (30) З 01 травня 2019 року в повному обсязі введено в дію Закон № 2189 (у редакції від 09.11.2017 № 2189-VIII), яким визначено нову класифікацію житлово-комунальних послуг, передбачено нову систему взаємовідносин, що виникають у процесі надання та споживання цих послуг, передбачено різні моделі договірних відносин у сфері комунальних послуг, а також визначено особливості укладання, зміни і припинення договорів про надання комунальних послуг у багатоквартирному будинку, змінено підходи до формування та встановлення тарифів на комунальні послуги та нарахування плати споживачам.
- (31) З цієї дати визнано таким, що втратив чинність Закон № 1875.

Щодо постачання теплової енергії

- (32) Постачання теплової енергії бюджетним установам, релігійним організаціям та іншим категоріям споживачів, крім населення, здійснюється за договорами, укладеними відповідно до вимог Правил користування тепловою енергією, та не є комунальною послугою, регулювання якою здійснювалося Правилами № 630.
- (33) Відповідно до Правил користування тепловою енергією споживач теплової енергії – це фізична особа, яка є власником будівлі або суб'єктом підприємницької діяльності, чи юридична особа, яка використовує теплову енергію відповідно до договору.
- (34) Тобто, з такими споживачами як бюджетні установи, релігійні організації та інші категорії споживачів, крім населення, для задоволення їхніх потреб в опаленні приміщень та отриманні гарячої води укладалися договори поставки/постачання теплової енергії (або купівлі-продажу теплової енергії), а не договори про надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.
- (35) З введенням в дію Закону № 2189 відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з постачання теплової енергії, та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має намір отримати послугу з постачання теплової енергії, регулюються Правилами постачання теплової енергії. Крім цього, ці Правила визначають вимоги до якості послуги, одиниці виміру обсягу спожитої споживачем теплової енергії, порядок оплати.

Щодо послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води

- (36) Пунктом 3 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2189 (у редакції від 09.06.2018) визначено, що договори про надання комунальних послуг, укладені до введення в дію цього Закону, зберігають чинність на умовах, визначених такими договорами, до дати набрання чинності договорами про надання відповідних комунальних послуг, укладеними за правилами, визначеними цим законом. Такі договори мають бути укладені між споживачами та виконавцями комунальних послуг протягом одного року з дати введення в дію цього закону. У разі якщо згідно з договорами про надання комунальних послуг, укладеними до введення в дію цього закону, передбачено більш ранній строк їх припинення, такі договори вважаються продовженими на той самий строк і на тих самих умовах.
- (37) Тобто, договори про надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води мали бути укладені між споживачами та виконавцями комунальних послуг протягом одного року з дати введення в дію Закону № 2189 (тобто до 01.05.2020).

- (38) Законом України від 30 березня 2020 року № 540-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», до Закону № 2189 внесені зміни, згідно з якими не пізніше як протягом п'яти місяців з дня завершення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), передбачених карантинном, встановленим Кабінетом Міністрів України, співвласники багатоквартирних будинків незалежно від обраної ними форми управління багатоквартирними будинками зобов'язані прийняти рішення про модель організації договірних відносин з виконавцями комунальних послуг, а виконавці комунальних послуг – укласти з такими співвласниками договори про надання відповідних послуг відповідно до обраної співвласниками моделі організації договірних відносин. У разі якщо співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі організації договірних відносин з виконавцем комунальної послуги протягом п'яти місяців з дня завершення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), між виконавцем та кожним співвласником укладається індивідуальний договір про надання комунальної послуги.
- (39) Отже, обов'язок укладення між виконавцем комунальної послуги та співвласниками багатоквартирних будинків нових договорів про надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води було відтерміновано до завершення заходів щодо запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19).
- (40) З огляду на наведене вище, до моменту укладення нових договорів про надання послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, споживачам нарахування плати за послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води здійснюється відповідно до договорів, укладених до 01 травня 2019 року.

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (41) Визначення становища КП «Прилукитепловодопостачання» на ринках: постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води у м. Прилуки, де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства, здійснено відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики та відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (42) Як передбачено пунктом 2.2 Методики, етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, було обрано та застосовано виходячи з фактичних обставин справи, зокрема: особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

4.1 Встановлення об'єктів аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (43) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання, група суб'єктів господарювання, конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається, (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1. Суб'єкт господарювання

(44) Згідно з пунктом 3.3 Методики визначення складу суб'єкта господарювання, який випускає, постачає, продає, придбаває (споживає, використовує) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги), здійснюється шляхом установлення переліку суб'єктів господарювання (юридичних та фізичних осіб), які здійснюють діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів чи іншу господарську діяльність, у тому числі контроль над іншою юридичною чи фізичною особою, і які пов'язані відносинами, що забезпечують контроль господарської діяльності одного суб'єкта господарювання іншим (іншими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

(45) Суб'єктом господарювання, який становить об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є КП «Прилукитепловодопостачання», яке до грудня 2021 року постачало теплову енергію, надавало послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води в межах м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання.

4.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

(46) Відповідно до статті 1 Закону про тепlopостачання (у редакції від 09.06.2018): постачання теплової енергії (тепlopостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.

(47) Відповідно до частини першої статті 13 Закону № 1875 комунальними послугами є, зокрема, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.

(48) Відповідно до частини четвертої статті 19 Закону № 1875 виконавцем послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (тепlopостачальна організація).

(49) З 01.05.2019 введено в дію Закон № 2189, який істотно змінив принципи відносин, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, а також запроваджує нову термінологію та класифікацію комунальних послуг, вносить зміни в організацію надання комунальних послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води.

(50) Згідно із пунктом 2 частини першої статті 5 Закону № 2189 до комунальних послуг належать, зокрема, послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води.

(51) Відповідно до пункту 3 частини другої статті 6 Закону № 2189 виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуг з постачання теплової енергії є тепlopостачальна організація; послуг з постачання гарячої води - суб'єкт господарювання, який є власником (або володіє і користується на інших законних підставах) теплової, тепловикористальної або теплогенеруючої установки, за допомогою якої виробляє гарячу воду, якщо споживачами не визначено іншого постачальника гарячої води.

(52) При цьому, відповідно до пункту 3 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 2189 договори про надання комунальних послуг, укладені до введення в дію Закону № 2189, зберігають чинність на умовах, визначених такими договорами, до дати набрання чинності договорами про надання комунальних послуг укладеними за правилами, визначеними Законом № 2189.

- (53) У разі, якщо згідно з такими договорами передбачено більш ранній строк їх припинення, такі договори вважаються продовженими на той самий строк і на тих самих умовах.
- (54) Договори про надання комунальних послуг, у тому числі із співвласниками багатоквартирних будинків, які не прийняли рішення про модель організації договірних відносин з виконавцями комунальних послуг, мають бути укладені виконавцями відповідних комунальних послуг протягом двох місяців з дня набрання чинності рішенням Кабінету Міністрів України про затвердження типових публічних договорів приєднання про надання комунальних послуг.
- (55) Отже, до моменту укладення нових договорів про надання комунальних послуг за вимогами і правилами Закону № 2189, нарахування плати за комунальні послуги Підприємство мало здійснювати відповідно до договорів, укладених до 01.05.2019.
- (56) За інформацією КП «Прилукитепловодопостачання» (лист від 23.04.2019 № 430, вх. від 06.05.2019 № 75-01/987/1141, станом на 01.01.2019 Підприємство надавало послугу з централізованого опалення 251 багатоквартирному житловому будинку.
Кількість укладених договорів:
- з населенням (власники, співвласники) багатоквартирних житлових будинків на постачання теплової енергії для потреб централізованого опалення 14014 (кількість особових рахунків – 14342), з них з індивідуальним (автономним) опаленням (дахові котельні тощо) – 3905, з централізованим опаленням – 10109;
- з іншими споживачами нежитлових приміщень у багатоквартирних будинках - 285.
- (57) Відповідно до листа КП «Прилукитепловодопостачання» від 30.01.2024 № 56 (вх. від 02.02.2024 № 60-01/439) Підприємство повідомило, що почало надавати послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води з 01.12.2021.
- (58) Текст індивідуального договору про надання КП «Прилукитепловодопостачання» послуг з постачання теплової енергії, що є публічним договором приєднання, 13.10.2021 опубліковано на вебсайті Підприємства за посиланнями: www.teplovodo.com.ua.
- (59) Тобто у період з 27.12.2018 по 03.06.2019 КП «Прилукитепловодопостачання» у сфері теплопостачання постачало теплову енергію, надавало послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.
- (60) Отже, товаром, який становить об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є:
теплова енергія, постачання якої здійснювалося категоріям споживачів «бюджетні установи», «релігійні організації», «інші споживачі» (далі – постачання теплової енергії);
послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води (далі – Послуги).
- (61) Інша господарська діяльність Підприємства, крім надання вказаних Послуг, не є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище

4.2.1. Складання переліку товарів, щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище господарювання і які мають ознаки одного товару, товарної групи

- (62) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатись монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і мають

для продавців (постачальників, виробників) покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

- (63) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін

4.2.1.1 Споживчі характеристики

- (64) Відповідно до Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару

Щодо постачання теплової енергії

- (65) Відповідно до статті 5 Закону про теплопостачання регулювання відносин у сфері теплопостачання має особливості, визначені цим законом. Ці особливості викликані такими об'єктивними умовами функціонування систем теплопостачання, зокрема: наявністю поділу господарської діяльності у сфері теплопостачання на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії; існуванням різних технологій виробництва теплової енергії, у тому числі технологій комбінованого виробництва електричної і теплової енергії; централізованим теплопостачанням споживачів від теплоелектроцентралей і котельень, які входять до об'єднаної енергетичної системи України; суттєвою сезонною відмінністю режимів виробництва і споживання теплової енергії протягом року.
- (66) Відповідно до статті 1 Закону про теплопостачання: виробництво теплової енергії – господарська діяльність, пов'язана з перетворенням енергетичних ресурсів будь-якого походження, на теплову енергію за допомогою технічних засобів з метою її продажу на підставі договору; постачання теплової енергії (теплопостачання) – господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору; до об'єктів у сфері теплопостачання належать теплогенеруючі станції чи установки, теплові електроцентралі, теплоелектроцентралі, котельні, когенераційні установки, теплові мережі, які призначені для виробництва і транспортування теплової енергії.
- (67) Основною споживчою властивістю постачання теплової енергії є задоволення потреб споживачів, крім населення, в опаленні та гарячій воді згідно з встановленими нормами і стандартами.

Щодо послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води

- (68) Відповідно до статті 1 Закону № 1875:
- 1) житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил;
 - 2) комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи у забезпеченні холодною та гарячою водою, водовідведенням, газопостачанням, опаленням, а також вивезення побутових відходів у порядку, встановленому законодавством.
- (69) Відповідно до статті 3 Закону № 1875 предметом регулювання цього закону, зокрема, є правовідносини, що виникають між виробниками, виконавцями, споживачами у процесі створення, надання та споживання житлово-комунальних послуг.

- (70) Відповідно до статті 13 Закону № 1875 до комунальних послуг, зокрема, належать послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.
- (71) Законом № 2189 послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води також віднесено до комунальних послуг.
- (72) Не зважаючи на зміни в законодавстві, які відбулись 01.05.2019, якісні характеристики послуги з централізованого опалення не були змінені. У новій моделі функціонування ринку послуга з централізованого опалення змінила своє визначення на послугу з постачання теплової енергії.
- (73) Якісні характеристики послуги з централізованого постачання гарячої води не були змінені, оскільки основною споживчою властивістю є задоволення потреб споживачів гарячою водою відповідно до встановлених норм і стандартів.
- (74) Згідно з пунктом 2 Правил № 630, централізоване постачання гарячої води – це послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем гарячого водопостачання.
- (75) Основною споживчою властивістю послуг з централізованого постачання гарячої води є задоволення потреб споживачів у гарячій воді згідно з встановленими нормами і стандартами

4.2.1.2 Умови споживання

Щодо постачання теплової енергії

- (76) Умови споживання теплової енергії визначено, зокрема, Законом про теплопостачання, Законом № 2189, Правилами користування тепловою енергією, Правилами постачання теплової енергії.
- (77) Згідно зі статтею 1 Закону про теплопостачання споживачем теплової енергії є фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору.
- (78) Статтями 19, 24 Закону про теплопостачання закріплене право споживача теплової енергії на вибір одного або декількох джерел теплової енергії чи теплопостачальних організацій, якщо це можливо за існуючими технічними умовами.
- (79) Відповідно до абзацу сьомого частини першої статті 24 Закону про теплопостачання споживач теплової енергії має право на отримання перерахунку за спожиту теплову енергію з урахуванням здійсненого авансового платежу та показань вузлів обліку теплової енергії протягом місяця після закінчення опалювального періоду.
- (80) Статтею 25 Закону про теплопостачання визначено:
теплопостачальні організації зобов'язані, зокрема, здійснювати перерахунок за спожиту теплову енергію із споживачами з урахуванням авансового платежу та показань вузлів обліку теплової енергії протягом місяця після закінчення опалювального періоду;
у разі наявності технічної можливості теплопостачальні організації, що здійснюють постачання теплової енергії на закріпленій території, не мають права відмовити споживачу, який розташований на цій території, в укладенні договору.
- (81) Згідно з пунктом 36 Правил користування тепловою енергією теплопостачальна організація, зокрема, зобов'язується надавати споживачеві інформацію про обсяги та якість постачання теплової енергії, тарифи (ціни), порядок оплати, методики і нормативи розрахунку, режими споживання на умовах, визначених договором.
- (82) Відповідно до пункту 39 Правил користування тепловою енергією споживач має право, зокрема:

- отримувати інформацію від теплопостачальної організації щодо обсягу та якості постачання теплової енергії, тарифів (цін), порядку оплати, режимів споживання на умовах, визначених договором;
- вимагати від теплопостачальної організації надання достовірної інформації про тарифи на теплову енергію та відшкодування, умови оплати, методики і нормативи розрахунку та нарахування, режими теплоспоживання тощо;
- перевіряти достовірність розрахунку та нарахування плати за теплову енергію, згідно з умовами договору.

- (83)** При цьому згідно з пунктом 40 Правил користування тепловою енергією споживач, зокрема, зобов'язаний:
- вчасно проводити розрахунки за спожиту теплову енергію та здійснювати інші платежі відповідно до умов договору та цих Правил;
 - погоджувати з теплопостачальною організацією нові підключення і відключення та переобладнання системи теплоспоживання, які є причиною збільшення або зменшення обсягу споживання теплової енергії;
 - надавати необхідні розрахункові документи на вимогу представників теплопостачальної організації для перевірки правильності оплати та відповідності записів у них показам вузла обліку.

Щодо послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води

- (84)** Умови споживання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води визначені, зокрема, Законом № 1875, Законом № 2189, Законом про теплопостачання, Правилами № 630.
- (85)** Статтями 19, 24 Закону про теплопостачання закріплене право споживача теплової енергії на вибір одного або декількох джерел теплової енергії чи теплопостачальних організацій, якщо це можливо за існуючими технічними умовами.
- (86)** Згідно із статтею 1 Закону № 1875, споживач—фізична або юридична особа, яка отримує або має намір отримати житлово-комунальні послуги.
- (87)** Відповідно до статті 20 Закону № 1875 споживач має право, зокрема:
- одержувати вчасно та відповідної якості житлово-комунальні послуги згідно із законодавством та умовами договору на надання житлово-комунальних послуг;
 - одержувати в установленому законодавством порядку необхідну інформацію про перелік житлово-комунальних послуг, їх вартість, загальну вартість місячного платежу, структуру ціни/тарифу, норми споживання, порядок надання житлово-комунальних послуг, їх споживчі властивості тощо.
- (88)** Відповідно до частини шостої статті 26 Закону № 1875 у разі зникнення потреби в отриманні послуги або відмови споживача від користування послугою виконавця/виробника споживач має право розірвати договір у порядку, встановленому законом.
- (89)** Відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання комунальних послуг, і фізичною та юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати, зокрема послуг з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води, регулюються Правилами № 630 та Правилами № 830.
- (90)** Відповідно до пункту 8 Правил № 630 послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води надаються споживачам згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання відповідних послуг.
- (91)** Відповідно до підпункту 8 пункту 29 Правил № 630 споживач має право вносити за погодженням з виконавцем у договір зміни, що впливають на розмір плати за послуги.

- (92) Обов'язками споживачів відповідно до частини третьої статті 20 Закону № 1875 та пункту 30 Правил № 630 є, зокрема:
- укласти договір на надання житлово-комунальних послуг (зокрема, послуг з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води), підготовлений виконавцем на основі типового договору;
 - оплачувати послуги у строки, встановлені договором або законом;
 - дотримуватися вимог договору та нормативно-правових актів.
- (93) Виконавець відповідно до частини другої статті 21 Закону № 1875 та пункту 32 Правил № 630, зокрема, зобов'язаний:
- своєчасно надавати споживачу послуги в установлених обсягах, належної якості, безпечні для його життя, здоров'я та які не спричиняють шкоди його майну, відповідно до вимог законодавства та цих Правил № 630;
 - надавати споживачеві в установленому законодавством порядку інформацію про перелік послуг, їх вартість, загальну вартість місячного платежу, структуру тарифів, нормативи (норми) споживання, режим надання послуг, їх споживчі властивості, якісні показники надання послуг.
- (94) Відповідно до пункту 24 Правил № 630 споживачі можуть відмовитися від отримання, зокрема послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.
- (95) Відповідно до пункту 26 Правил № 630 відключення споживачів від мереж централізованого опалення та постачання гарячої води здійснюється у разі, коли технічна можливість такого відключення передбачена затвердженою органом місцевого самоврядування відповідно до «Про теплопостачання» схемою теплопостачання, за умови забезпечення безперебійної роботи інженерного обладнання будинку та вжиття заходів щодо дотримання в суміжних приміщеннях вимог будівельних норм і правил з питань проектування житлових будинків, опалення, вентиляції, кондиціонування, будівельної теплотехніки; державних будівельних норм з питань складу, порядку розроблення, погодження та затвердження проектною документації для будівництва, а також норм проектування реконструкції та капітального ремонту в частині опалення.
- (96) Хоча нормативно-правовими актами передбачена можливість для споживачів відключитися від мереж теплопостачання, централізованого опалення та постачання гарячої води, але для них це призводитиме до понесення додаткових матеріальних, фінансових витрат, зокрема, будівництва нової теплової мережі, яка буде підключена до джерела теплопостачання, замовлення технічної та проектною документації на відокремлення від мереж теплопостачання, централізованого опалення та постачання гарячої води тощо.
- (97) Враховуючи, що постачання теплової енергії та послуги з централізованого постачання гарячої води мають специфічні споживчі властивості щодо задоволення потреб у забезпеченні гарячою водою відповідно до нормативів (норм, стандартів, порядків і правил), відсутні взаємозамінні товари, в межах яких споживач за звичайних умов може перейти від споживання одного товару до іншого.

4.2.1.3 Умови реалізації

Щодо постачання теплової енергії

- (98) Умови реалізації (постачання) теплової енергії визначені, зокрема, Законом про теплопостачання, Законом № 2189, Правилами користування тепловою енергією, Правилами постачання теплової енергії.

- (99) Пунктом 4 Правил користування тепловою енергією визначено, що користування тепловою енергією допускається лише на підставі договору купівлі - продажу теплової енергії між споживачем і теплопостачальною організацією.
- (100) Умови постачання теплової енергії для задоволення потреб бюджетних установ, релігійних організацій та інших споживачів в опаленні та гарячій воді визначені, зокрема, Законом про теплопостачання та Правилами користування тепловою енергією.
- (101) Відповідно до абзацу третього частини другої статті 25 Закону про теплопостачання теплопостачальні організації зобов'язані забезпечувати надійне постачання обсягів теплової енергії відповідно до умов договору, а також норм і правил.
- (102) Пунктом 29 Правил користування тепловою енергією визначено, що тепла енергія постачається безперервно, якщо договором не передбачено інше.
- (103) Згідно з пунктом 38 Правил користування тепловою енергією теплопостачальна організація несе відповідальність за недотримання затверджених договірних значень обсягів постачання теплової енергії.
- (104) Пунктом 2 Правил постачання теплової енергії визначено, що опалювальний період - період, протягом якого теплопостачальні організації постачають теплову енергію для потреб опалення.
- (105) Пунктом 8 Правил постачання теплової енергії визначено, що постачання теплової енергії для потреб опалення здійснюється в опалювальний період. Рішення про початок та закінчення опалювального періоду приймається органами місцевого самоврядування з урахуванням кліматичних умов згідно з будівельними нормами і правилами, правилами технічної експлуатації теплових установок і мереж, державними санітарними нормами і правилами

Щодо послуги з централізованого опалення

- (106) Умови реалізації послуги з централізованого опалення визначені зокрема, Законами № 1875 та № 2189, Правилами № 630 та Правилами постачання теплової енергії.
- (107) Відповідно до пункту 2 частини третьої статті 16 Закону № 1875 комунальні послуги надаються споживачам безперебійно, виключно за винятком часу перерв на міжопалювальний період для систем опалення, рішення про початок та закінчення якого приймається виконавчими органами відповідних місцевих рад або місцевими державними адміністраціями виходячи з кліматичних умов згідно з правилами та іншими нормативними документами.
- (108) Відповідно до Правил № 630 споживачеві послуги з централізованого опалення надаються згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання відповідних послуг.
- (109) Відповідно до пункту 5 Правил № 630 рішення про початок та закінчення опалювального сезону приймається виконавчими органами відповідних сільських, селищних та міських рад або місцевими державними адміністраціями виходячи з кліматичних умов згідно з будівельними нормами і правилами, правилами технічної експлуатації, нормами санітарного законодавства та іншими нормативними документами.
- (110) Послуги з централізованого опалення повинні відповідати нормативній температурі повітря у приміщеннях квартири (будинку садибного типу) за умови їх утеплення споживачами та вжиття власником (балансоутримувачем) будинку та/або виконавцем заходів до утеплення місць загального користування будинку (пункт 6 Правил № 630).

- (111) Відповідно до Правил № 630 та Правил постачання теплової енергії:
- 1) надання послуг здійснюється безперервно, виключно за винятком часу перерв, визначених відповідно до частини третьої статті 16 Закону № 1875;
 - 2) способами, що гарантують доведення інформації до споживача, є розміщення оголошень на офіційному веб-сайті виконавця (за наявності), у під'їзді на дошці оголошень (за наявності) та в особистому електронному кабінеті споживача (за наявності) або інформування споживача за допомогою засобів зв'язку, електронної пошти, номер/адресу яких зазначено споживачем у договорі;
 - 3) до споживачів у багатоквартирному будинку така інформація додатково доводиться шляхом розміщення відповідних оголошень на дошках оголошень, що розташовані у місцях загального користування такого будинку або на його прибудинковій території;
 - 4) надання послуги здійснюється виключно на договірних засадах.

Щодо послуги з централізованого постачання гарячої води

- (112) Умови реалізації послуг з централізованого постачання гарячої води визначені, зокрема, Законами № 1875 та № 2189, Правилами користування тепловою енергією та Правилами № 630.
- (113) Надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах (частина перша статті 19 Закону № 1875 та частина перша статті 12 Закону № 2189). Як зазначалося вище відповідно до пункту 8 Правил № 630, послуги з централізованого постачання гарячої води надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі типового договору про надання відповідних послуг.
- (114) Послуги з централізованого постачання гарячої води відповідно до пункту 6 Правил № 630 повинні відповідати вимогам щодо якості і тиску води, температури гарячої води, а також розрахунковим нормам витрати води у точці розбору.
- (115) Надання послуг здійснюється безперервно, виключно за винятком часу перерв, визначених відповідно до частини третьої статті 16 Закону № 1875.
- (116) Відповідно до пункту 5 Правил № 630 рішення про початок та закінчення опалювального сезону приймається виконавчими органами відповідних сільських, селищних та міських рад або місцевими державними адміністраціями виходячи з кліматичних умов згідно з будівельними нормами і правилами, правилами технічної експлуатації, нормами санітарного законодавства та іншими нормативними документами.

4.2.1.4 Ціна

- (117) Відповідно до частини другої статті 14 Закону № 1875 ціни/тарифи, зокрема на комунальні послуги, формуються і затверджуються центральними органами виконавчої влади, національними комісіями, що здійснюють державне регулювання у відповідних сферах, та органами місцевого самоврядування відповідно до їхніх повноважень, визначених законом.
- (118) Згідно з пунктом 13 частини першої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» НКРЕКП встановлює державні регульовані ціни і тарифи на товари (послуги) суб'єктів природних монополій та інших суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на ринках у сферах енергетики та комунальних послуг.
- (119) Відповідно до частини другої статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на теплову енергію (у тому числі її виробництво, транспортування та постачання), тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, на інші комунальні

послуги (крім тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, тарифів на комунальні послуги, які встановлюються НКРЕКП), побутові, транспортні та інші послуги.

- (120) Згідно зі статтею 13 Закону про теплопостачання до основних повноважень органів місцевого самоврядування у сфері теплопостачання належать, зокрема: встановлення для всіх категорій споживачів тарифів на теплову енергію і тарифів на виробництво теплової енергії (крім тарифів на теплову енергію, вироблену на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях та когенераційних установках) у порядку і межах, визначених законодавством; погодження інвестиційних програм стосовно об'єктів теплопостачання, що перебувають у комунальній власності, крім тих, що виробляють теплову енергію на теплоелектроцентралях, ТЕС, АЕС, когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії; сприяння провадженню інвестиційної діяльності у сфері теплопостачання.
- (121) Відповідно до частини першої статті 7 Закону № 1875 та частини третьої статті 4 Закону № 2189 до повноважень органів місцевого самоврядування належить, зокрема:
- **встановлення цін/тарифів на комунальні послуги відповідно до закону;**
 - затвердження норм споживання комунальних послуг.
- (122) Згідно з частинами другою та третьою статті 31 Закону № 1875:
- виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво житлово-комунальних послуг і подають їх органам місцевого самоврядування, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів;
 - органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи на житлово-комунальні послуги в розмірі не нижче економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво (надання);
 - при встановленні цін/тарифів на послуги, які виробляються суб'єктами природних монополій, діяльність яких регулюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, відповідно до законодавства, повноваження органів місцевого самоврядування поширюються виключно на тариф (складову тарифу), який (яка) не підлягає встановленню цими національними комісіями.
- (123) Відповідно до пунктів 1 та 2 Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на комунальні послуги» (у редакції від 13.09.2018), цей Порядок визначає механізм формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках, які провадять або мають намір провадити господарську діяльність з виробництва теплової енергії, її транспортування магістральними і місцевими (розподільними) тепловими мережами (далі - транспортування) та постачання, надання послуг з централізованого опалення і постачання гарячої води. Застосовується під час встановлення органами місцевого самоврядування (далі - уповноважені органи) тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води для суб'єктів природних монополій, а також для суб'єктів господарювання на суміжних ринках, зазначених у пункті 1 цього Порядку, та поширюється на таких суб'єктів під час розрахунку зазначених тарифів.

- (124) Згідно з пунктом 4 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018):
тарифи на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання - вартість вироблення, транспортування та постачання одиниці (1 Гкал) теплової енергії відповідної якості як грошовий вираз планованих економічно обґрунтованих витрат, витрат на відшкодування втрат, планованого прибутку;
тарифи на надання послуг з централізованого опалення - вартість надання одиниці послуги з централізованого опалення відповідної якості, розрахована на основі економічно обґрунтованих планованих витрат, витрат на відшкодування втрат, планованого прибутку;
тарифи на надання послуг з централізованого постачання гарячої води - вартість надання одиниці послуги з централізованого постачання гарячої води визначеної кількості та відповідної якості, розрахована на основі економічно обґрунтованих планованих витрат, витрат на відшкодування втрат, планованого прибутку.
- (125) При цьому, відповідно до пункту 8 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) у разі зміни протягом строку дії тарифів обсягу окремих витрат, пов'язаних із провадженням ліцензованої діяльності з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії, з причин, які не залежать від ліцензіата, зокрема збільшення або зменшення податків і зборів, мінімальної заробітної плати, орендної плати та амортизаційних відрахувань, підвищення або зниження цін і тарифів на паливно-енергетичні та інші матеріальні ресурси, може проводитися перерахування тарифів шляхом коригування лише тих складових частин структури тарифів, за якими відбулися цінові зміни в бік збільшення або зменшення.
- (126) Одиницею калькулювання собівартості виробництва, транспортування, постачання теплової енергії є 1 Гкал теплової енергії. При цьому групування витрат здійснюється відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, затверджених Мінфіном, з визначенням структури тарифів
- (127) Формування тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії здійснюється ліцензіатами відповідно до річних планів її виробництва, транспортування та постачання, що складаються у розрізі територіальних громад, у межах яких ліцензіат провадить (має намір провадити) відповідний вид ліцензованої діяльності, економічно обґрунтованих планованих витрат, визначених на підставі державних та галузевих нормативів витрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків, кошторисів, з урахуванням ставок податків і зборів, цін на матеріальні ресурси та послуги у планованому періоді (пункти 10, 12 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018)).
- (128) Планований прибуток визначається як сума коштів, що перевищує суму повної планованої собівартості, і спрямовується на здійснення необхідних інвестицій, погашення основної суми необхідних запозичень та/або інвестування за рахунок власного капіталу в необоротні матеріальні та нематеріальні активи для провадження ліцензованої діяльності, забезпечення необхідного рівня прибутковості капіталу власників (нарахування дивідендів), відрахування до резервного капіталу та нарахування податку на прибуток (пункт 23 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018)).
- (129) Відповідно до пункту 51 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) формування тарифів підприємствами, що надають послуги з централізованого опалення, здійснюється на підставі річних планів надання послуг з централізованого опалення, що складаються у розрізі територіальних громад, у межах яких підприємство надає послугу з централізованого опалення (є виконавцем такої послуги), економічно обґрунтованих планованих витрат, визначених на підставі державних та галузевих

нормативів витрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків, кошторисів, податків і зборів, цін на матеріальні ресурси та послуги у планованому періоді.

(130) Планування витрат, що включаються до повної собівартості послуг з централізованого опалення, здійснюється з урахуванням витрат операційної діяльності та фінансових витрат, пов'язаних з основною діяльністю. Плановані витрати групуються відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, затверджених Мінфіном.

(131) Планований прибуток визначається як сума коштів, що перевищує суму повної планованої собівартості і спрямовується на здійснення необхідних інвестицій, погашення основної суми необхідних запозичень та/або інвестування за рахунок власного капіталу в необоротні матеріальні та нематеріальні активи, забезпечення необхідного рівня прибутковості капіталу власників (нарахування дивідендів), відрахування до резервного капіталу та нарахування податку на прибуток.

Планування складової частини зазначеного прибутку, що передбачається для здійснення необхідних інвестицій, провадиться відповідно до інвестиційної програми підприємства, затвердженої згідно з його установчими документами і погодженої в установленому уповноваженими органами порядку.

Схвалена уповноваженими органами інвестиційна програма повинна містити планований обсяг використання коштів для здійснення необхідних інвестицій із зазначенням об'єктів і пооб'єктних обсягів інвестування, джерел фінансування та графіка здійснення інвестиційних заходів на планований період або більш тривалий строк (з окремим визначенням показників планованого періоду) з відповідними техніко-економічними розрахунками та обґрунтуваннями, що підтверджують їх доцільність і ефективність (пункти 65, 66 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018)).

(132) Згідно з пунктом 70 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) формування тарифів на послуги з централізованого постачання гарячої води підприємствами здійснюється відповідно до річних планів надання таких послуг, що складаються у розрізі територіальних громад, у межах яких підприємство надає послугу з централізованого постачання гарячої води (є виконавцем такої послуги), економічно обґрунтованих планових витрат, визначених на підставі державних нормативів (норм) витрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків та кошторисів, ставок податків і зборів (обов'язкових платежів) та цін у плановому періоді. Тариф на послуги з централізованого постачання гарячої води розраховується виходячи із вартості теплової енергії, затвердженої для відповідної категорії споживачів у відповідній територіальній громаді, та вартості послуг з централізованого водопостачання, що використовуються для надання послуг з централізованого постачання гарячої води, з урахуванням витрат теплової енергії та води в мережах централізованого постачання гарячої води, визначених в установленому законодавством порядку відповідно до міжгалузевих, галузевих та регіональних методик, інших документів щодо нормування витрат та витрат ресурсів, якими передбачені особливості технологічних процесів конкретного виробництва.

(133) Згідно із статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.

(134) У період з 27.12.2018 по 03.06.2019 тарифи КП «Прилуkiteпловодопостачання» на постачання теплової енергії, послуги з централізованого опалення, централізоване постачання гарячої води встановлювалися рішеннями виконавчого органу Прилуцької міської ради від 10.12.2018 № 408, №409.

(135) Отже, постачання теплової енергії, послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води надавались на платній основі та є товаром у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

4.2.2. *Складання переліку основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів) товарів (товарних груп)*

(136) Відповідно до частини четвертої статті 19 Закону № 1875 виконавцем послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (теплопостачальна організація).

(137) Відповідно до пункту 3 частини другої статті 6 Закону № 2189 виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуг з постачання теплової енергії є теплопостачальна організація; послуг з постачання гарячої води - суб'єкт господарювання, який є власником (або володіє і користується на інших законних підставах) теплової, тепловикористальної або теплогенеруючої установки, за допомогою якої виробляє гарячу воду, якщо споживачами не визначено іншого постачальника гарячої води.

(138) Внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання аналогічних послуг іншого суб'єкта господарювання, що, можливо, здійснює діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність у межах саме тих мереж, які йому належать (на праві власності, користування). Прокладення ж інших теплових мереж поряд з існуючими є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.

(139) З огляду на зазначене, єдиними учасниками ринку постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води у м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, є:

- продавець (виконавець) – КП «Прилукитепловодопостачання»;
- покупці (споживачі) – юридичні особи, фізичні особи та фізичні особи - підприємці, які отримували або мали намір отримувати теплову енергію, послуги з централізованого опалення, з централізованого постачання гарячої води від даного підприємства внаслідок того, що системи теплозабезпечення їх приміщень (житлових та нежитлових) присьднані (підключені) саме до теплових мереж КП «Прилукитепловодопостачання».

4.3. **Визначення товарних меж ринків**

(140) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
- подібності фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
- наявності спільної групи споживачів товару (товарної групи);
- відсутності суттєвої різниці в цінах;
- взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.

- (141) Відповідно до Закону України «Про природні монополії»:
 - суб'єкт природної монополії – суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії;
 - суміжний ринок – товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.
- (142) Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери природних монополій, належать, зокрема транспортування теплової енергії.
- (143) Відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків належить виробництво теплової енергії (крім випадків, коли вона використовується виключно для внутрішньовиробничих потреб) в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва теплової енергії (ліцензійними умовами); постачання теплової енергії.
- (144) КП «Прилукитепловодопостачання» здійснює діяльність з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії та надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.
- (145) Відповідно до Порядку формування тарифів, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води складаються з тарифу на теплову енергію, складовими якої є витрати на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.
- (146) Внаслідок технологічних особливостей процесу виробництва та постачання теплової енергії, її транспортування, надання послуг з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання аналогічних товарів та послуг іншого суб'єкта господарювання, що обумовлено місцем розташування теплових мереж та приєднанням їх до помешкань споживачів.
- (147) Слід зазначити, що здійснення постачання теплової енергії та надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, зважаючи на їх споживчі характеристики, умови споживання та реалізації, цінові пропозиції, не мають товарів-замінників та пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб споживачів.
- (148) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є:
 - постачання теплової енергії;
 - послуги з централізованого опалення;
 - послуги з централізованого постачання гарячої води.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринків

- (149) У пункті 1.3 Методики визначено, що *територіальні (географічні) межі ринку* – територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

- (150) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належить до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (151) При остаточному визначенні територіальних (географічних) меж ринків визначальною є менша здатність до переміщення або попиту, або пропозиції.
- (152) Постачання споживачам відповідних категорій теплової енергії та надання послуг з централізованого опалення та централізоване постачання гарячої води можливе лише в суб'єкта господарювання, який має технічну можливість здійснювати усі цикли, які входять до складу діяльності з постачання теплової енергії та надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води (виробництво, постачання і транспортування теплової енергії) на певній території.
- (153) Враховуючи, що:
- постачання теплової енергії та надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води кінцевим споживачам можливе лише за умови наявності доступу до теплових мереж, які безпосередньо приєднані до обладнання кінцевого споживача;
 - послуга транспортування теплової енергії є невід'ємною частиною здійснення постачання теплової енергії та надання послуги з централізованого постачання гарячої води;
 - територіальні (географічні) межі ринку постачання теплової енергії та ринку послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води визначаються межами теплових мереж, через які теплова енергія транспортується до кінцевого споживача.
- (154) Територія, щодо якої визначаються межі задіяних товарних ринків визначається відповідно до технологічних обмежень, обумовлених наявними тепломережами, до яких підключений виробник теплової енергії та по яких здійснюється транспортування теплової енергії до споживачів.
- (155) Як було зазначено вище, внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання аналогічних послуг іншого суб'єкта господарювання, що, можливо, здійснює діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність у межах саме тих мереж, які йому належать (на праві власності, користування). Прокладення ж інших теплових мереж поряд з існуючими є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.
- (156) Листом від 20.05.2021 № 394 (вх. від 01.06.2021 № 60-01/3048) КП «Прилукитепловодопостачання» повідомило Відділенню, що станом на 01.01.2019 централізованим теплопостачанням охоплено близько 35% житлового фонду та інших об'єктів м. Прилуки. Підприємством експлуатується 47 котелень, з них 11 основних джерел теплової енергії та 36 міні-котелень, загальною установчою потужністю – 113,428 Гкал/год; загальна кількість котлів та хвостових поверхонь нагріву – 191, які були передані на підставі рішень органів місцевого самоврядування, а також в результаті нового будівництва та введення їх в експлуатацію.
- (157) Отже, територіальними межами досліджуваних ринку постачання теплової енергії, ринків послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, на якому КП «Прилукитепловодопостачання» здійснює господарську діяльність

є територія в межах м. Прилуки, де розташовані мережі, які знаходяться у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Підприємства.

4.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринках – часові межі ринків

- (158) У пункті 1.3 Методики визначено, що *часові межі ринку* – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (159) Відповідно до пунктів 7.1 та 7.2 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (160) У випадках, коли період повного обороту авансованого капіталу у виробництві відповідного товару є більшим, ніж один рік, як часові межі ринку як правило визначається проміжок часу, який дорівнює від одного до трьох зазначених періодів обороту капіталу.
- (161) Часові межі досліджуваних ринків визначалися виходячи з мети розслідування та охоплюють період вчинення КП «Прилуkiteпловодопостачання» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, а саме: формування та встановлення економічно необґрунтованих тарифів на постачання теплової енергії, на послуги централізованого опалення та постачання гарячої води за відсутності інвестиційної програми у сфері тепlopостачання та, як наслідок, невірне планування статей витрат та їх розміру з урахуванням планованого періоду, на який мають розраховуватися тарифи, а також включення планового прибутку без відповідного обґрунтування окремих його складових.
- (162) Враховуючи зазначене, часовими межами досліджуваних ринків визначено період з **27.12.2018** (дата введення в дію тарифів (необґрунтованих), встановлених рішеннями виконавчого комітету Прилуцької міської ради від 10.12.2018 № 408 «Про встановлення тарифів на теплову енергію» та від 10.12.2018 року № 409 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення і централізованого постачання гарячої води») по **03.06.2019** (дата припинення порушення, 04.06.2019 рішенням виконавчого комітету Прилуцької міської ради № 199 було погоджено інвестиційну програму КП «Прилуkiteпловодопостачання» з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії на 2019 рік, а також фінансовий план використання коштів для виконання інвестиційної програми на 2019 рік Підприємства та фінансовий план використання коштів для виконання інвестиційної програми та їх врахування у структурі тарифів на 12 місяців з січня 2019 року Підприємства, які є невід'ємною складовою інвестиційної програми), тобто проміжок часу, протягом якого залишалась незмінною структура ринків, співвідношення попиту та пропозицій на них.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (163) Згідно з пунктом 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (164) Внаслідок технологічних особливостей, ринок постачання теплової енергії, ринок послуг з централізованого опалення є монополізованими, конкуренція на них відсутня, оскільки вони є суміжним з ринком транспортування теплової енергії, який знаходиться в стані природної монополії.

- (165) Внаслідок технологічних особливостей постачання гарячої води, а також з огляду на обмеження, що пов'язані з територією розміщення (розташування) мереж, конкуренція на ринку послуг із постачання гарячої води відсутня, тому потенційні конкуренти у Підприємства відсутні.
- (166) У період з 27.12.2018 по 03.06.2019 Підприємство було єдиним виконавцем на ринках: постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення, послуг з централізованого постачання гарячої води у м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за КП «Прилукитепловодопостачання» на праві господарського відання.

4.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (167) У пункті 1.3 Методики визначено, що *бар'єри вступу на ринок* – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (168) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (169) Бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок постачання теплової енергії, ринки послуг з централізованого опалення та централізоване постачання гарячої води є, зокрема:
- адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензій на виробництво та постачання теплової енергії;
 - організаційні обмеження, пов'язані з необхідністю наявності у потенційного конкурента у власності чи користуванні теплоелектроцентралі, теплові мережі;
 - економічні обмеження, пов'язані з необхідністю значних капіталовкладень в будівництво теплоелектроцентралі; теплових мереж;
 - інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (170) Перелічені обставини перешкоджають іншим суб'єктам господарювання почати господарську діяльність на ринку постачання теплової енергії та на ринках послуг з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води та конкурувати на цих товарних ринках.
- (171) Згідно з Методикою наявність хоча б одного бар'єру вступу на ринок, що не може бути подоланий суб'єктом господарювання протягом 1 - 2 років унаслідок неможливості компенсації за цей час витрат, необхідних для вступу на ринок, розглядається як ознака того, що суб'єкт господарювання не є потенційним конкурентом.

4.8. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (172) Відповідно до абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (173) Відповідно до пункту 10.2 Методики, монопольним (домінуючим) становищем суб'єкта (суб'єктів) господарювання визнається становище, коли частка одного суб'єкта господарювання на ринку перевищує 35 відсотків, якщо він не довів, що:
- має конкурента(ів) на ринку;

- зазнає значної конкуренції внаслідок відсутності обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, відсутності бар'єрів для вступу на ринок інших суб'єктів господарювання, відсутності пільг чи інших обставин.

(174) Таким чином, ураховуючи зазначене вище, КП «Прилуки тепловодопостачання» за результатами господарської діяльності у період з 27.12.2018 по 03.06.2019 займало монопольне (домінуюче) становище на ринках постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води у межах м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, з часткою 100 %, оскільки на цих ринках у нього не було жодного конкурента.

5. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

(175) До 19.05.2017 КП «Прилуки тепловодопостачання» було ліцензіатом НКРЕКП і тарифи на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання, на послуги централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води встановлювалися НКРЕКП.

(176) З 19.05.2017 Підприємство - ліцензіат Чернігівської облдержадміністрації і тарифи на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води відповідно до підпункту 2 пункту «а» статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», статті 7 Закону № 1875, статті 4 Закону № 2189 встановлюються органом місцевого самоврядування.

(177) За період з жовтня 2017 року по листопад 2021 року виконавчим комітетом Прилуцької міської ради встановлювалися тарифи на теплову енергію, послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води, послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води для КП «Прилуки тепловодопостачання» чотири рази (рішення від 03.10.2017 № 335, від 10.12.2018 № 408, № 409, від 06.10.2020 № 270, від 26.10.2021 № 336 (населенню) та від 13.10.2021 № 327 (для потреб бюджетних установ та інших споживачів). Динаміку встановлених тарифів наведено в таблиці 1:

Таблиця 1

Найменування	Один. виміру	Категорії споживачів				Рішення ОМС/дата введення по рішенню	Примітка
		населення	бюджетні установи	інші спожив.	релігійні організ.		
Теплова енергія	грн/Гкал без ПДВ	1218,36	1665,51	1753,19	839,83	від 03.10.2017 № 335 / 04.10.2017	
		1562,06	1657,35	1657,35	1657,35	від 10.12.2018 № 408 / 27.12.2018	
Послуга з централізованого опалення (протягом опалювального періоду)	грн/Гкал з ПДВ;	1479,14				від 03.10.2017 № 335 / 19.10.2017	
	грн/м ² /міс з ПДВ	37,53					
	грн/Гкал з ПДВ;	1890,44				від 10.12.2018 № 409 / 27.12.2018	
	грн/м ² /міс з ПДВ	48,40					

Послуга централізованого постачання гарячої води	з	грн/м ³ ПДВ	з	83,73; 75,09	94,86	104,60		від 03.10.2017 № 335 / 19.10.2017	
		грн/м ³ ПДВ	з	107,77; 98,78	95,81	95,81		від 10.12.2018 № 409 / 27.12.2018	
Послуга постачання теплової енергії	з	грн/Гкал без ПДВ		1570,62; 1559,96; 1618,17 (за інд. догов.) 1607,51 (за іншими догов.)	1524,42; 1571,97	1553,27	1372,33	від 06.10.2020 № 270 / 06.10.2020	Тарифи, встановлені даним рішенням, застосовуються за умови переходу на нові договірні відносини відповідно до Закону № 2189
				2237,59; 2283,20	3724,98	3920,59 ; 3966,20		від 13.10.2021 № 327 / 13.10.2021; від 26.10.2021 № 336 / 26.10.2021	Для населення, з якими укладені договори на послуги з центр. пост. гарячої води, продовжити дію дог. до кінця опал. періоду 2021-2022 та заст. тарифи, встановлені рішенням від 10.12.2018 № 409 (Рішення № 336)
Послуга постачання гарячої води	з	грн/м ³ ПДВ	з	105,69 (за інд. догов.), 105,04 (за інш. дог.); 108,60 (за інд. догов.), 107,95 (за інш. дог.)	100,11; 102,92	96,04		від 06.10.2020 № 270 / 06.10.2020	Тарифи, встановлені даним рішенням, застосовуються за умови переходу на нові договірні відносини відповідно до Закону № 2189
				150,17; 152,96	235,81	248,78; 251,52		від 13.10.2021 № 327 / 13.10.2021; від 26.10.2021 № 336 / 26.10.2021	Для населення, з якими укладені договори на послуги з центр. пост. гарячої води, продовжити дію дог. до кінця опал. періоду 2021-2022 та заст. тарифи, встановлені рішенням від 10.12.2018 № 409 (Рішення № 336)

(178) Відділенням встановлено, що тарифи на теплову енергію, послуги з централізованого опалення і централізованого постачання гарячої води для КП «Прилуцкитепловодопостачання», встановлені рішеннями виконавчого комітету Прилуцької міської ради від 10.12.2018 № 408 «Про встановлення тарифів на теплову енергію» та від 10.12.2018 року № 409 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення і централізованого постачання гарячої води» (далі – Рішення № 408 та № 409 відповідно) та введені в дію з 27.12.2018 є економічно

необґрунтованими, не відповідають вимогам Порядку формування тарифів, що пояснюється наступним.

- (179) Рішення № 408, № 409 оприлюднено у газеті «ГРАД Прилуки» від 12.12.2018 № 50, тобто тарифи на Послуги введено в дію через 15 днів після опублікування цих рішень (пункт 6 статті 32 Закону № 1875).
- (180) Основні причини перегляду розмірів тарифів:
- з 01 листопада 2018 року зменшилась вартість газу для виробництва теплової енергії для бюджетних установ та інших споживачів з 7907,20 до 6235,51 грн/тис. куб. м без ПДВ (без врахування тарифів на транспортування і розподіл природного газу) (на 26,8%) та збільшення вартості газу для виробництва теплової енергії для населення з 4942,00 до 6235,51 грн/тис. куб. м без ПДВ (без врахування тарифів на транспортування і розподіл природного газу) – (на 26.2%);
 - зросла вартість активної електроенергії з 2,0127 до 2,39052 грн/кВт.год без ПДВ (на 16,5%);
 - підвищилась вартість централізованого водопостачання з 5,51 до 6,42 грн/куб. м (без ПДВ) (на 16,5%);
 - відповідно до Галузевої угоди між Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Об'єднанням організацій роботодавців та ЦК профспілки працівників ЖКГ на 2017-2018 роки зросли коефіцієнт збільшення розміру прожиткового мінімуму з 120% до 140% та галузевий коефіцієнт по галузі тепlopостачання з 1,58 до 1,66, відповідно до якого обчислюються тарифні ставки та посадові оклади працівників підприємства;
 - відбулось зростання податкових зобов'язань з екологічного податку відповідно до Податкового кодексу України;
 - зменшилися питомі норми витрат палива з 161,1 кг.ум.п на 1 Гкал відпущеної теплової енергії до 160,9 кг.ум.п (на 0,1%) та збільшилися питомі витрати електроенергії з 37,1 кВт.год до 38,5 кВт.год на 1Гкал (на 3,8%);
 - зросла вартість пально-мастильних матеріалів: бензину А92 з 19,17 до 24,55 грн/л, дизельне пальне з 17,96 до 23,30 грн/л, зрідженого газу з 9,58 до 12,20 грн/л.
- (181) Відбулось зменшення планових обсягів виробництва теплової енергії у зв'язку з від'єднанням від централізованого тепlopостачання гуртожитків агротехнічного коледжу і професійного ліцею, 9 житлових будинків і окремих приміщень в багатоквартирних будинках, та встановленням в житлових будинках засобів обліку теплової енергії: опалювані площі зменшилися порівняно з 2017 роком з 493,97 до 479,33 тис. кв. м (на 14,64 тис. кв. м або на 3,0 %). Порівняння обсягів реалізації теплової енергії наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Категорія споживачів	Обсяг реалізації т/е, врахований в попередніх тарифах, які діяли з 04.10.2017 до 26.12.2018 (Гкал)	Обсяг реалізації т/е, врахований в тарифах з 27.12.2018 (Гкал)	Відхилення (+, -), %
Населення	56527	51173	-5354 (9,5%)
Бюджетні установи	13967	12002,1	-1964,9 (14,1%)
Інші споживачі	2547	2456	-91 (3,5%)
Всього	73045	65633,1	-7412 (10,1%)

- (182) Загальновиробничі норми питомих витрат палива, теплової та електричної енергії на 2018 рік погоджено з Департаментом житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Чернігівської облдержадміністрації.
- (183) Втрати теплової енергії в теплових мережах відповідно до погоджених норм становлять 10,33 %, у розрахунках тарифів - 10,26 %.

- (184) За результатами аналізу розрахунків формування планової вартості теплової енергії (її виробництво, транспортування та постачання), встановлено, що до структури тарифів на теплову енергію Підприємством було включено амортизаційні відрахування на суму 1029,14 тис. грн, розрахунковий прибуток на загальну суму 1446,305 тис. грн, з них *1185,97 тис. грн - на розвиток виробництва (виробничі інвестиції), 260,335 тис. грн - податок на прибуток в розмірі 18%*, тобто було враховано в повному обсязі вартість заходів інвестиційної програми Підприємства на 2018 рік (без наявної інвестпрограми Підприємства на 2019 рік).
- (185) Слід зазначити, що виконання інвестиційної програми Підприємства за 2018 рік становить 1070,62 тис. грн або 52,0 %, а до складу тарифів на теплову енергію, на послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, введених в дію з 27.12.2018, інвестиційну складову враховано, виходячи з загальної вартості заходів на 2018 рік - 2 215,11 тис. грн або 100%.
- (186) Крім того, план фінансування інвестиційної програми Підприємства на 2017 рік становив 2 215,11 тис. грн (амортизаційні відрахування – 1029,14 тис. грн, прибуток – 1185,97 тис. грн), а фактичне виконання – 1 124,68 тис. грн (49,0 %).
- (187) Тобто, планова вартість заходів інвестиційних програм на 2017 рік та 2018 рік була однаковою, фактичне виконання становило 49,0% та 52,0% відповідно.
- (188) Відтак, **за відсутності інвестиційної програми Підприємства на 2019 рік**, враховуючи той факт, що саме КП «Прилуки тепловодопостачання» здійснює формування (розрахунок) тарифів, **Підприємством до структури тарифів на теплову енергію, на послуги централізованого опалення і постачання гарячої води (введених в дію з 27.12.2018) було враховано загальну вартість заходів інвестпрограми Підприємства на 2018 рік**, що є порушенням Порядку формування тарифів, Порядку № 630.
- (189) Розподіл прибутку між видами діяльності – з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії Підприємством здійснено пропорційно повній собівартості, а між категоріями споживачів – населення, бюджетні установи, релігійні установи та інші споживачі за видами діяльності транспортування і постачання теплової енергії – пропорційно обсягам реалізації теплової енергії. В тарифах на виробництво теплової енергії для населення прибуток не запланований.
- (190) У розрахунку на 1 Гкал прибуток по категоріях споживачів складась:
 - населення - 1,64 грн/Гкал, що становить 0,1% до планової собівартості (*0,29 грн/Гкал - податок на прибуток, 1,35 грн/Гкал - на розвиток виробництва*);
 - бюджетні споживачі – 107,10 грн/Гкал, що становить 6,9% до планової собівартості (*19,27 грн/Гкал - податок на прибуток, 87,83 грн/Гкал - на розвиток виробництва*);
 - інші споживачі – 31,21 грн/Гкал, що становить 1,9% до планової собівартості (*5,61 грн/Гкал - податок на прибуток, 25,60 грн/Гкал - на розвиток виробництва*).
- (191) Відповідно до пунктів 1 та 2 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) цей порядок визначає механізм формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках.
- (192) Пунктом 23 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) передбачено, що планований прибуток визначається як сума коштів, що перевищує суму повної планованої собівартості, і спрямовується на здійснення необхідних інвестицій, погашення основної суми необхідних запозичень та/або інвестування за рахунок власного капіталу в необоротні матеріальні та нематеріальні активи для провадження

ліцензованої діяльності, забезпечення необхідного рівня прибутковості капіталу власників (нарахування дивідендів), відрахування до резервного капіталу та нарахування податку на прибуток.

- (193) **Планування складової частини зазначеного прибутку**, що передбачається для здійснення необхідних інвестицій для провадження ліцензованої діяльності, **проводиться відповідно до інвестиційної програми ліцензіата**, затвердженої згідно з його установчими документами і погодженої в установленому уповноваженими органами порядку.
- (194) Відповідно до пункту 24 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) схвалена уповноваженими органами інвестиційна програма повинна містити планований обсяг використання коштів для здійснення необхідних інвестицій із зазначенням об'єктів і пооб'єктних обсягів інвестування, джерел фінансування та графіка здійснення інвестиційних заходів на планований період чи більш тривалий строк (з окремим визначенням показників планованого періоду) з відповідними техніко-економічними розрахунками та обґрунтуваннями, що підтверджують їх доцільність і ефективність.
- (195) Пунктом 25 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) передбачено, що складова частина планованого прибутку, призначена для погашення основної суми запозичень, використаних для забезпечення провадження ліцензованої діяльності, визначається лише за тими запозиченнями (договорами), цільове використання яких узгоджено з уповноваженими органами та відсотки за користування якими враховані у складі планованих фінансових витрат.
- (196) При цьому, пунктами 1.1., 1.2. Порядку № 630 передбачено установлення механізму розроблення, затвердження, погодження, схвалення інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання з метою визначення обґрунтованості запланованих ними капіталовкладень та/або витрат у структурі інвестиційної складової тарифів на теплову енергію за регульованим тарифом на принципах економічної доцільності, а також цільового використання коштів цими суб'єктами.
- (197) Дія Порядку № 630 поширюється на суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках, які в установленому законодавством порядку отримали відповідну ліцензію (далі - ліцензіати) на право здійснювати господарську діяльність з виробництва теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), її транспортування магістральними і місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання.
- (198) Відповідно до пункту 2.6 розділу II Порядку № 630 до встановлення тарифів, що забезпечують відшкодування економічно обґрунтованих планових витрат, обсяг коштів на фінансування інвестиційних програм, як правило, визначається в межах амортизаційних відрахувань, нарахованих ліцензіатом за звітний період, що передує схваленню (погодженню) інвестиційної програми.
- (199) Згідно з пунктом 3.1., 3.2. розділу III Порядку № 630 розроблена з дотриманням вимог цього порядку інвестиційна програма на планований період щодо об'єктів теплопостачання затверджується ліцензіатом згідно з його установчими документами. Після затвердження інвестиційної програми стосовно об'єктів теплопостачання, що перебувають у комунальній власності, ліцензіат звертається із заявою щодо погодження цієї програми до органу місцевого самоврядування, повноваження якого поширюються на територію, на якій здійснюється діяльність ліцензіата.

- (200) Відповідно до пункту 4.11. розділу IV Порядку № 630 **кошти, передбачені на реалізацію схваленої (погодженої) інвестиційної програми, включаються ліцензіатом до розрахунку тарифу на теплову енергію.**
- (201) Отже, пунктами 23, 24, 25 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018 року) визначений саме механізм формування планованого прибутку та на які цілі складові цього прибутку будуть використовуватись для виникнення підстав включення їх до зазначених тарифів.
- (202) При цьому, Відділенням встановлено, що в період розрахунків та встановлення тарифів на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води у листопаді - грудні 2018 року, Підприємством не розроблялась та не погоджувалась уповноваженим органом інвестиційна програма з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії на 2019 рік. Відтак, **тарифи на теплову енергію, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води були розраховані КП «Прилукитепловодопостачання» без наявної інвестиційної програми на 2019 рік.**
- (203) Згідно із статтею 12 Закону України «Про ціни і ціноутворення» державні регульовані ціни запроваджуються на товари, які справляють визначальний вплив на загальний рівень і динаміку цін, мають істотну соціальну значущість, а також на товари, що виробляються суб'єктами, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку. Державні регульовані ціни повинні бути економічно обґрунтованими (забезпечувати відповідність ціни на товар витратам на його виробництво, продаж (реалізацію) та прибуток від його продажу (реалізації)).
- (204) Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади, державні колегіальні органи та органи місцевого самоврядування під час встановлення державних регульованих цін на товари до складу таких цін **обов'язково** включають розмір їх інвестиційної складової частини.
- (205) Відповідно до статті 1 Закону про теплопостачання **інвестиційна програма** - комплекс заходів, затверджений в установленому порядку, для підвищення рівня надійності та забезпечення ефективної роботи систем централізованого теплопостачання, який містить зобов'язання суб'єкта господарювання у сфері централізованого теплопостачання щодо будівництва (реконструкції, модернізації) об'єктів у цій сфері, поліпшення якості послуг, з відповідними розрахунками та обґрунтуваннями, а також зазначенням джерел фінансування та графіка виконання.
- (206) Інвестиційні програми розробляються суб'єктами господарювання у сфері теплопостачання.
- (207) Відповідно до термінів, наведених у Порядку 630, джерела фінансування інвестиційної програми – це кошти, отримані ліцензіатом від провадження ліцензованої діяльності, за рахунок яких здійснюється фінансування заходів інвестиційної програми, **зокрема амортизаційні відрахування, виробничі інвестиції з прибутку, кошти в обсязі, передбаченому в установлених тарифах для виконання інвестиційних програм**, та інші надходження, отримані від здійснення господарської діяльності, пов'язаної і не пов'язаної з ліцензованим видом діяльності, та позичкові кошти, залучені кошти, бюджетні кошти.
- (208) При цьому, виробничі інвестиції з прибутку – це певна частка прибутку, що утворюється від господарської діяльності ліцензіата та направляється для фінансування заходів інвестиційної програми, спрямованої на розвиток виробництва.
- (209) Отже, виходячи із зазначеного, а також враховуючи вимоги статті 12 Закону України «Про ціни і ціноутворення», **до складу тарифів на теплову енергію, тарифів на**

послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води обов'язково має включатися інвестиційна складова згідно з інвестиційною програмою, затвердженою в установленому порядку. Джерела фінансування інвестиційної програми зазначаються в інвестиційній програмі.

(210) При цьому, за інформацією Підприємства (лист від 23.04.2019 № 430; вх. № 75-01/987/1141 від 06.05.2019) вбачається, що до **вартості теплової енергії** за відповідним тарифом (на теплову енергію (її виробництво, транспортування та постачання), тарифів на послуги з централізованого опалення та централізоване постачання гарячої води, які були розроблені КП «Прилукитепловодопостачання» та встановлені рішеннями виконавчого комітету Прилуцької міської ради від 10.12.2018 № 408 «Про встановлення тарифів на теплову енергію» та від 10.12.2018 року № 409 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення і централізованого постачання гарячої води», **було включено інвестиційну складову без інвестиційної програми, затвердженої та погодженої в установленому порядку.**

(211) Згідно з пунктом 4 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018 року):
тарифи на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання - вартість вироблення, транспортування та постачання одиниці (1 Гкал) теплової енергії відповідної якості **як грошовий вираз планованих економічно обґрунтованих витрат, витрат на відшкодування втрат, планованого прибутку;**

тарифи на надання послуг з централізованого опалення - вартість надання одиниці послуги з централізованого опалення відповідної якості, **розрахована на основі економічно обґрунтованих планованих витрат, витрат на відшкодування втрат, планованого прибутку;**

тарифи на надання послуг з централізованого постачання гарячої води - вартість надання одиниці послуги з централізованого постачання гарячої води визначеної кількості та відповідної якості, **розрахована на основі економічно обґрунтованих планованих витрат, витрат на відшкодування втрат, планованого прибутку;**

структура тарифів - складові економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних із провадженням у планованому періоді певного виду ліцензованої діяльності, які групуються за статтями, визначеними уповноваженими органами відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, що затверджені Мінфіном, та **складові планованого прибутку**, на основі яких розраховуються та встановлюються тарифи, та витрати на відшкодування втрат;

планований період - **період тривалістю 12 місяців, на який здійснюється формування тарифів;**

інвестиційна програма - комплекс заходів, затверджений в установленому порядку, для підвищення рівня надійності та забезпечення ефективної роботи систем централізованого теплопостачання, який **містить зобов'язання суб'єкта господарювання у сфері централізованого теплопостачання щодо будівництва (реконструкції, модернізації) об'єктів у зазначеній сфері**, поліпшення якості послуг, з відповідними розрахунками та обґрунтуваннями, а також зазначенням джерел фінансування та графіка виконання.

(212) Відповідно до пункту 49 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) для **встановлення одноставкових тарифів** на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання ліцензіат **подає уповноваженому органу** відповідної територіальної громади, на території якої ліцензіат провадить (має намір провадити) ліцензовану діяльність з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії, у друкованому та електронному вигляді заяву і **розрахунки тарифів на планований**

період за встановленими такими органами формами з відповідними розрахунками, підтвердними матеріалами і документами, що використовувалися під час їх проведення.

- (213) Так, листом від 20.05.2021 № 394 (вх. № 60-01/3048 від 01.06.2021) Підприємство повідомило, що протягом 2019 року ним здійснювались: облаштування засобами дистанційної передачі даних комерційні вузли обліку природного газу на котельнях на суму 1429,52 тис. грн та модернізація теплових мереж, які знаходяться на балансі (обслуговуванні) на суму 428,59 тис. грн. Разом з тим, відповідні розрахунки та обґрунтування розмірів видатків та безпосереднє планування відповідних витрат щодо забезпечення технологічного та/або комерційного обліку ресурсів та заходи зі зниження питомих витрат, а також витрат ресурсів, уповноваженому на затвердження інвестиційної програми (яка має включати відповідні заходи враховуючи положення Порядку формування тарифів та Порядку 630) підприємство не подавало.
- (214) Тобто, Підприємством формування (розрахунки), а виконавчим комітетом Прилуцької міської ради встановлення тарифів на **теплову енергію, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води** здійснювалось з включенням зазначених вище заходів, які передбачають наявність інвестиційної програми, до статей калькуляції повної планової собівартості, що призвело до економічної необґрунтованості розрахованих встановлених тарифів.
- (215) Відповідно до пунктів 12, 13 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) на виробництво, транспортування та **постачання теплової енергії** здійснюється ліцензіатами відповідно до річних планів її виробництва, транспортування та постачання, що складаються у розрізі територіальних громад, у межах яких ліцензіат провадить (має намір провадити) відповідний вид ліцензованої діяльності, економічно обґрунтованих планованих витрат, визначених на підставі державних та галузевих нормативів витрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків, кошторисів, з урахуванням ставок податків і зборів, цін на матеріальні ресурси та послуги у планованому періоді.
- (216) Річні плани ліцензованої діяльності з виробництва, транспортування та **постачання теплової енергії** складаються у розрізі територіальних громад, у межах яких ліцензіат провадить (має намір провадити) відповідний вид ліцензованої діяльності, на підставі фактичних за останні п'ять років та прогнозованих обсягів виробництва і споживання теплової енергії з урахуванням укладених із споживачами договорів та інших техніко-економічних факторів, зокрема удосконалення технологічних процесів виробництва, транспортування та постачання теплової енергії в результаті автоматизації та механізації виробництва, заміни амортизованих мереж і обладнання, застосування енергозберігаючих технологій, оснащення приладами обліку обсягів виробництва, транспортування та споживання теплової енергії.
- (217) Відповідно до пункту 38 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) одноставкові тарифи на **теплову енергію**, що реалізується споживачам, є сумою тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.
- (218) У разі коли ліцензіат здійснює одночасно виробництво, транспортування та **постачання теплової енергії**, тариф на теплову енергію для відповідної територіальної громади, на території якої ліцензіат провадить (має намір провадити) ліцензовану діяльність з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії, повинен дорівнювати відношенню суми загальних річних планованих витрат, що включаються до повної собівартості, та загального річного планованого прибутку від ліцензованої діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії у відповідній територіальній громаді, до річного планованого обсягу реалізації теплової енергії

споживачам такої територіальної громади.

- (219) Згідно з пунктами 68, 69 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) одиницею калькулювання собівартості **послуги з централізованого опалення** є 1 Гкал теплової енергії, використаної балансоутримувачем (підприємством, яке надає послуги) для задоволення потреб споживачів у забезпеченні нормативної температури повітря у квартирі (будинку садибного типу). У разі відсутності приладів обліку вартість послуги з централізованого опалення визначається з розрахунку за 1 кв. метр опалюваної площі (1 куб. метр опалюваного об'єму).
- (220) Розрахунок одноставкових тарифів на **послуги з централізованого опалення** проводиться шляхом ділення суми річних планованих витрат, що включаються до повної собівартості, та річного планованого прибутку на планований річний обсяг реалізації послуг, визначений річними планами надання послуг відповідно до пункту 52 цього Порядку.
- (221) Тариф на **послуги з централізованого постачання гарячої води** розраховується виходячи із вартості теплової енергії, затвердженої для відповідної категорії споживачів у відповідній територіальній громаді, та вартості послуг з централізованого водопостачання, що використовуються для надання послуг з централізованого постачання гарячої води, з урахуванням втрат теплової енергії та води в мережах централізованого постачання гарячої води, визначених в установленому законодавством порядку відповідно до міжгалузевих, галузевих та регіональних методик, інших документів щодо нормування витрат та втрат ресурсів, якими передбачені особливості технологічних процесів конкретного виробництва (пункт 70 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018)).
- (222) До повної планованої собівартості **послуг з централізованого постачання гарячої води** включаються визначені відповідно до вимог Податкового кодексу України витрати на амортизацію, ремонт та інше поліпшення основних фондів (пункт 72 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018)).
- (223) КП «Прилукитепловодопостачання» тариф на **послугу з централізованого опалення** розрахований для категорії населення, яке проживає в будинках, підключених до системи централізованого опалення (крім гуртожитків). В гуртожитках розрахунок за спожиту теплову енергію здійснюється за тарифом на теплову енергію для населення.
- (224) Тариф на **послугу з централізованого постачання гарячої води** Підприємством розрахований для населення, яке проживає в будинках, підключених до системи централізованого постачання гарячої води (крім гуртожитків), для потреб управителів багатоквартирних будинків (включаючи гуртожитки), бюджетних установ та інших споживачів.
- (225) Розрахунок вартості **послуги централізованого опалення** порашований для населення з будинковими приладами обліку і для населення без будинкових приладів обліку теплової енергії.
- (226) Розрахунок **вартості гарячої води** для категорії населення проведений окремо для населення, за умови підключення рушникосушильників до системи гарячого водопостачання і для населення за відсутності рушникосушильників.
- (227) За інформацією Підприємства складовими тарифу на **послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води** для населення є:
- собівартість власної теплової енергії, розрахована як добуток кількості теплової енергії, необхідної для надання послуги і повної собівартості теплової енергії для потреб населення;

- витрати на оплату праці згідно розрахунку планового фонду заробітної плати за видами діяльності. Це заробітна плата контролерів теплового господарства, оператора обробки інформації і програмного забезпечення і юриста;
 - відрахування єдиного соціального внеску у розмірі 22% від планового прибутку фонду заробітної плати;
 - інші витрати (матеріали, МШП, інформаційні послуги тощо);
 - витрати на придбання води для послуги з гарячого водопостачання розраховані як добуток планової кількості води для ГВП і вартості 1 куб. м холодної води;
 - решта витрат – частина загальновиробничих і адміністративних витрат, які є загальними по підприємству, розподілена на послуги з централізованого опалення і ГВП;
 - розрахований прибуток в тарифі на теплову енергію для населення розрахований як добуток кількості теплової енергії і прибутку в тарифі на теплову енергію;
 - послуги банку включені до складу планових витрат згідно середнього відсотку (%) комісійного збору, фактично сплаченого в попередньому році.
- (228) Підприємством складові витрат розподілені між послугою **на централізоване опалення і постачання гарячої води** пропорційно кількості теплової енергії.
- (229) Розрахунковий прибуток на послуги включає прибуток, запланований тарифами на теплову енергію. Додаткового прибутку на послуги розрахунками тарифів не передбачено.
- (230) Таким чином, у період (листопад 2018 року) коли Підприємство здійснювало формування (розрахунок) тарифів **на теплову енергію, тарифів на послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води** на плановий період 2019 року, подавало їх розрахунки та обґрунтування розмірів видатків та безпосереднє планування відповідних витрат щодо забезпечення технологічного та/або комерційного обліку ресурсів та заходи зі зниження питомих витрат, а також витрат ресурсів, уповноваженому органу на їх встановлення, у Підприємства була відсутня погоджена інвестиційна програма на 2019 рік, яка мала включати відповідні заходи враховуючи положення Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) та Порядку № 630.
- (231) Виходячи з викладеного, КП «Прилукитепловодопостачання» при формуванні (розрахунку) тарифів **на теплову енергію, на послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води** на плановий період 2019 року до їх структури було включено статті витрат, зокрема закупівля обладнання, амортизація основних засобів, модернізація теплових мереж, облаштування засобами дистанційної передачі даних комерційні вузли обліку природного газу на котельнях, які за своїм змістом потребували включення до заходів, які провадяться відповідно до інвестиційної програми ліцензіата, затвердженої згідно з його установчими документами і погодженої в установленому уповноваженими органами порядку, **необхідність розроблення, затвердження, погодження і схвалення якої є обов'язковою.**
- (232) Отже, КП «Прилукитепловодопостачання» було розраховано тарифи **на теплову енергію, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води** без наявної інвестиційної програми, одночасно включивши зазначені вище заходи з модернізації теплових мереж, облаштування засобами дистанційної передачі даних комерційні вузли обліку природного газу на котельнях, які передбачають наявність інвестиційної програми, до статей калькуляції повної планової собівартості, що призвело до економічної необґрунтованості розрахованих тарифів.
- (233) Таким чином Підприємством не було дотримано обов'язкових вимог, передбачених Порядком формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) під час включення планового прибутку у розрахунок тарифів **на теплову енергію, на послуги з централізованого**

опалення і постачання гарячої води на плановий період 2019 року з метою його економічної обґрунтованості.

- (234) Так, згідно з пунктами 38, 49 Порядку формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) ліцензіати та уповноваженні органи зобов'язані у структурі тарифів відображати складові планованого прибутку.
- (235) За рахунок планованого прибутку насамперед фінансується інвестиційна складова, обов'язковість включення якої передбачено Законом України «Про ціни і ціноутворення».
- (236) Отже, недотримання КП «Прилуки тепловодопостачання» вимог законодавства, зокрема передбаченого Порядком формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) та Порядком № 630, при розробленні тарифів **на теплову енергію, на послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води** на плановий період 2019 року свідчить про економічну необґрунтованість зазначених тарифів, що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів, зокрема, населення, бюджетних установ та суб'єктів господарювання.
- (237) Водночас, відповідно до статей 2, 6 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та на виконання протокольного доручення Кабінету Міністрів України від 13.03.2019 № 8986/0/1-19 до селекторної наради від 05.03.2019 під головуванням Прем'єр-міністра України, з метою недопущення порушень прав громадян, розпорядженням Чернігівської обласної державної адміністрації від 28.03.2019 № 169 було утворено робочу групу з проведення аналізу рівня встановлених після 01.11.2018 органами місцевого самоврядування тарифів на **послуги з централізованого постачання теплової енергії та гарячої води**, їх економічної обґрунтованості. До складу робочої групи було включено представника Чернігівського обласного територіального відділення.
- (238) За результатами проведеного аналізу рівня встановлених рішенням виконавчого комітету Прилуцької міської ради від 10.12.2018 № 409 «Про встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення і централізованого постачання гарячої води» та введених в дію з 27.12.2018 тарифів на послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, робочою групою було складено відповідну довідку від 14.05.2019.
- (239) КП «Прилуки тепловодопостачання» за результатами аналізу тарифів у сфері теплопостачання робочою комісією рекомендовано, зокрема «При наступному перегляді тарифів враховувати вимоги постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на комунальні послуги» із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 № 291, в частині питань, що стосуються включення до складу тарифів амортизаційних відрахувань та виробничих інвестицій з прибутку як складових частин інвестиційної програми» (пряма мова).
- (240) За інформацією КП «Прилуки тепловодопостачання» (лист від 20.05.2021 № 394, вх. № 60-01/3048 від 01.06.2021) Підприємством з урахуванням рекомендацій робочої комісії було розроблено і затверджено інвестиційну програму Підприємства на 2019 рік та подано до уповноваженого органу для її погодження.
- (241) 04.06.2019 рішенням виконавчого комітету Прилуцької міської ради № 199 було погоджено інвестиційну програму КП «Прилуки тепловодопостачання» з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії на 2019 рік, а також фінансовий план використання коштів для виконання інвестиційної програми на 2019 рік Підприємства та фінансовий план використання коштів для виконання інвестиційної програми та їх

врахування у структурі тарифів на 12 місяців з січня 2019 року Підприємства, які є невід'ємною складовою інвестиційної програми.

- (242) План фінансування інвестиційної програми Підприємства на 2019 рік становив 1920,81 тис. грн, з них: амортизаційні відрахування – 734,84 тис. грн, прибуток – 1185,97 тис. грн. Вартість виконаних робіт за 2019 рік склала 1858,11 тис. грн, або 97%.
- (243) У січні 2020 року Підприємством було виконано облаштування засобами дистанційної передачі даних комерційні вузли природного газу котельні по [інформація з обмеженим доступом] загальною вартістю 117,95 тис. грн без ПДВ, тому інвестиційна програма у сфері теплопостачання вважається виконаною.
- (244) Отже, КП «Прилукитепловодопостачання» розроблено, затверджено та 04.06.2019 погоджено з виконавчим комітетом Прилуцької міської ради інвестиційну програму Підприємства з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії на 2019 рік. Розмір планового прибутку залишився такий, як і врахований в структурі встановлених тарифів на теплову енергію Підприємства (1185,97 тис. грн), тому рівень тарифів **на теплову енергію, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води** не змінено. Підприємством при розробленні та затвердженні інвестиційної програми на 2019 рік було зменшено план її фінансування на суму необґрунтованих витрат, що були включені до тарифів, які діяли з 27.12.2018 по 03.06.2019, тобто порушення Підприємством припинено 03.06.2019.
- (245) Виходячи з викладеного, Підприємство з 27.12.2018 по 03.06.2019 застосовувало тарифи, що були розроблені без врахування законодавчо визначеного обов'язкового порядку складання, погодження та затвердження інвестиційних програм.
- (246) Отже, недотримання КП «Прилукитепловодопостачання» вимог законодавства, зокрема передбаченого Порядком формування тарифів (у редакції від 13.09.2018) та Порядком № 630, при розробленні тарифів на теплову енергію, послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води свідчить про економічну необґрунтованість зазначених тарифів, що призвело до ущемлення інтересів споживачів.

6. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

- (247) Таким чином, займаючи монополічне (домінуюче) становище на ринках постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води у межах м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, з часткою 100 %, оскільки на цих ринках у нього не було жодного конкурента, **КП «Прилукитепловодопостачання» в період з 27.12.2018 по 03.06.2019 сформовано (розраховано) для споживачів економічно необґрунтовані тарифи на постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.**
- (248) За відсутності конкуренції на ринках **постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води** споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг крім, як у Підприємства.
- (249) При цьому, відсутність конкуренції на ринках **постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води** у межах м. Прилуки, позбавляє КП «Прилукитепловодопостачання» необхідності досягати переваг над іншими суб'єктами господарювання, за рахунок власних досягнень (наприклад спонукання споживачів до отримання послуг саме Підприємства).

- (250) Наведені дії КП «Прилуkiteпловодопостачання» були б неможливими за умов існування конкуренції на вказаних ринках, адже в такому випадку споживач міг би відмовитись від послуг Підприємства, яке формує економічно необґрунтовані тарифи, та обрати іншого надавача таких послуг.
- (251) Тому, при отриманні **теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої** води споживачі вимушені погоджуватись на ціни виконавця послуг, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (252) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (253) Згідно з пунктом першим частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (254) Пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монопольним (домінуючим) становищем.
- (255) Таким чином, дії КП «Прилуkiteпловодопостачання» (що у період з 27.12.2018 по 03.06.2019 займало монопольне (домінуюче) становище на ринках постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води у межах м. Прилуки), які полягали у формуванні економічно необґрунтованих тарифів на постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води за відсутності інвестиційної програми у сфері теплопостачання та, як наслідок, невірне планування статей витрат та їх розміру з урахуванням планованого періоду, на який мають розраховуватися тарифи, а також включення планового прибутку без відповідного обґрунтування окремих його складових, які діяли у період з 27.12.2018 по 03.06.2019, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринках постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.
- (256) Згідно зі статтею 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

7. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (257) Станом на дату прийняття рішення будь-яких зауважень чи заперечень щодо змісту Подання КП «Прилуkiteпловодопостачання» не надали.
- (258) Водночас, листом від 24.09.2024 № 550 (вх. Відділення від 24.09.2024 № 60-01/3750) КП «Прилуkiteпловодопостачання» визнало порушення, зазначене в Поданні, та звернулось до Відділення з проханням застосувати до нього мінімально можливі розміри штрафів.

- (259) У вказаному листі КП «Прилуки тепловодопостачання» зазначає наступне: «Підприємство перебуває у скрутному матеріальному становищі, також на сьогодні йде підготовка до опалювального періоду 2024-2025 років. Крім того, підприємство має заборгованість з оплати за енергоносії, так станом на 01.09.2024 за спожитий природний газ заборгованість становить 101 758,4 тис. грн та за спожиту електричну енергію 5 397,8 тис. грн. Застосування надмірного штрафу може призвести до зриву своєчасного початку опалювального періоду та залишити без життєво необхідних комунальних послуг населення міста, дитячі садочки та школи, лікарні та дитячі будинки, які знаходяться на території міста та забезпечуються комунальними послугами підприємства» (мова оригіналу).

8. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

- (260) Таким чином, зібраними у справі доказами доводиться, а запереченнями відповідача не спростовується висновок адміністративної колегії Відділення про те, що дії КП «Прилуки тепловодопостачання» (що у період з 27.12.2018 по 03.06.2019 займало монопольне (домінуюче) становище на ринках постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води у межах м. Прилуки), які полягали у формуванні економічно необґрунтованих тарифів на постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води за відсутності інвестиційної програми у сфері теплопостачання та, як наслідок, невірне планування статей витрат та їх розміру з урахуванням планованого періоду, на який мають розраховуватися тарифи, а також включення планового прибутку без відповідного обґрунтування окремих його складових, які діяли у період з 27.12.2018 по 03.06.2019, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринках постачання теплової енергії, послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.
- (261) Відповідно до абзацу другої частини першої статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за результатами розгляду справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі про визнання вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

9. ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ

- (262) Згідно з абзацом четвертим пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» від 09 серпня 2023 року № 3295-IX передбачено, що справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим Законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим Законом (тобто до 01.01.2024).
- (263) Частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (264) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

- (265) Штраф на суб'єктів господарювання за вчинення порушення, яке передбачене пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», накладається відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин, тобто до 01.01.2024).
- (266) Відповідно до інформації, наданої Головним управлінням ДПС у Чернігівській області листом від 18.09.2024 № 5221/5/25-01-04-03-04-1 (вх. Відділення від 19.09.2024 № 60-01/1857кі), чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) КП «Прилукитепловодопостачання» за 2023 рік складає *[інформація з обмеженим доступом]*.
- (267) При визначенні розміру штрафу адміністративною колегією Відділення враховується, що:
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку КП «Прилукитепловодопостачання» Відділенням виявлено вперше;
 - Підприємством визнано порушення;
 - порушення припинено;
 - Відповідач співпрацював з Відділенням.

У зв'язку з наведеним, керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» [в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин, тобто до 01.01.2024], пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами та доповненнями) [в редакції, чинній на момент виникнення правовідносин, тобто до 01.01.2024], адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство «Прилукитепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*) за результатами господарської діяльності у період з 27.12.2018 по 03.06.2019 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку постачання теплової енергії у територіальних межах м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, з часткою 100 %, оскільки на цьому ринках у нього не було жодного конкурента.

2. Визнати дії комунального підприємства «Прилукитепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*), які полягали у формуванні економічно необґрунтованих **тарифів на постачання теплової енергії** за відсутності інвестиційної програми у сфері теплопостачання та, як наслідок, невірне планування статей витрат та їх розміру з урахуванням планованого періоду, на який мають розраховуватися тарифи, а також включення планового прибутку без відповідного обґрунтування окремих його складових, які діяли у період з 27.12.2018 по 03.06.2019, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання

монополним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку постачання теплової енергії.

3. За порушення, викладене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Прилуки тепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*) штраф у розмірі 20 000 (двадцять тисяч) гривень.

4. Визнати, що комунальне підприємство «Прилуки тепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*) за результатами господарської діяльності у період з 27.12.2018 по 03.06.2019 займало монополне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого опалення у територіальних межах м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, з часткою 100 %, оскільки на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.

5. Визнати дії комунального підприємства «Прилуки тепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*), які полягали у формуванні економічно необґрунтованих тарифів на **послуги з централізованого опалення** за відсутності інвестиційної програми у сфері теплопостачання та, як наслідок, невірне планування статей витрат та їх розміру з урахуванням планованого періоду, на який мають розраховуватися тарифи, а також включення планового прибутку без відповідного обґрунтування окремих його складових, які діяли у період з 27.12.2018 по 03.06.2019, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку постачання послуг з централізованого опалення.

6. За порушення, викладене в пункті 5 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Прилуки тепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*) штраф у розмірі 20 000 (двадцять тисяч) гривень.

7. Визнати, що комунальне підприємство «Прилуки тепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*) за результатами господарської діяльності у період з 27.12.2018 по 03.06.2019 займало монополне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води у територіальних межах м. Прилуки, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання, з часткою 100 %, оскільки на цих ринках у нього не було жодного конкурента.

8. Визнати дії комунального підприємства «Прилуки тепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*), які полягали у формуванні економічно необґрунтованих тарифів на **послуги з централізованого постачання гарячої води** за відсутності інвестиційної програми у сфері теплопостачання та, як наслідок, невірне планування статей витрат та їх розміру з урахуванням планованого періоду, на який мають розраховуватися тарифи, а також включення планового прибутку без відповідного обґрунтування окремих його складових, які діяли у період з 27.12.2018 по 03.06.2019, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополним (домінуючим) становищем на ринку, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води.

9. За порушення, викладене в пункті 8 резолютивної частини цього рішення, накласти на комунальне підприємство «Прилуки тепловодопостачання» Прилуцької міської ради Чернігівської області (ідентифікаційний код юридичної особи *[інформація з обмеженим доступом]*) штраф у розмірі 20 000 (двадцять тисяч) гривень.

Рішення органів Антимонопольного комітету України є обов'язковими до виконання.

Штраф, накладений рішенням, підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення про накладення штрафу.

Згідно з частиною тринадцятою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу та пені суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу, пені.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня одержання. Зазначений строк не підлягає поновленню.

**Голова адміністративної колегії –
в.о. голови Відділення**

Андрій КАШНІКОВИЧ